

انجمن ایرانی علیه اعدام

Iranska Föreningen Mot Avrättningar

مهر ماه ۱۴۰۳: خونین‌ترین ماه در زندان‌های ایران

مهر ماه سال ۱۴۰۳ شاید یکی از خونبارترین ماه‌ها در زندان‌های ایران در سال جاری باشد؛ ماهی که در آن، علی‌رغم اعتراضات گسترده علیه اعدام‌ها در ایران، شاهد افزایش دو برابری اعدام‌ها نسبت به ماه گذشته بودیم. این ماه با بیشترین تعداد اعدام‌ها در سال جاری همراه بوده است. اعدام‌ها در ۲۵ استان از مجموع ۳۱ استان کشور صورت گرفته و به‌طور میانگین، هر روز ۴ نفر در این ماه اعدام شده‌اند.

جمهوری اسلامی، علی‌رغم محکومیت‌های گسترده بین‌المللی و تلاش‌های حقوق بشری برای متوقف کردن ماشین کشتار، همچنان به اجرای احکام اعدام ادامه می‌دهد. تلاش حکومت برای انتقال مسئولیت این اعدام‌ها به خانواده‌هایی که تقاضای قصاص دارند، با هدف نگهداشتن سیستم قضایی کشور مصون از مسئولیت مستقیم این اعدام‌ها صورت می‌گیرد.

این گزارش نه تنها با هدف آگاه‌سازی جامعه بین‌المللی و داخلی تهیه شده است، بلکه به دنبال ایجاد همبستگی جهانی در حمایت از زندانیان و فعالان حقوق بشری برای افزایش فشار بر حکومت ایران است؛ با هدف حفظ و احترام به بنیادی‌ترین حق انسانی، یعنی حق حیات.

علاوه بر این، گزارش می‌خواهد که صدای قربانیان و خانواده‌های آن‌ها شنیده شود و از شهروندان می‌خواهد که با انعکاس این صداها، نقشی مؤثر در ساختن جامعه‌ای بدون خشونت و اعدام ایفا کنند. این مسیر، مسیری است به سوی جامعه‌ای عادلانه‌تر و انسانی‌تر؛ جامعه‌ای که در آن زندگی و کرامت انسانی بالاتر از هر ابزار سرکوبی قرار دارد.

محتوای گزارش

در مهرماه ۱۴۰۳، دست‌کم ۱۲۷ نفر در ارتباط با جرایم مختلف اعدام شده‌اند. از جمله این موارد، دو اعدام در ملاء عام در شهرستان خمین، استان مرکزی انجام گرفته است. این سومین اعدام در ملاء عام طی ماه‌های اخیر است؛ به طوری که ماه گذشته نیز یک نفر در شاهرود، استان سمنان، در ملاء عام به دار آویخته شد.

شایان ذکر است که به‌جز چند مورد از این اعدام‌ها که توسط رسانه‌های داخلی یا مقامات قضایی تأیید شده‌اند، سایر موارد توسط سازمان‌ها و فعالان حقوق بشر، با وجود محدودیت‌های شدید اطلاعاتی و فشارهای سیاسی و اجتماعی که بر آن‌ها تحمیل می‌شود، شناسایی و گزارش شده‌اند.

با توجه به این چالش‌ها و محدودیت‌ها، احتمال وجود خطا در گزارش وجود دارد. در صورت دریافت اطلاعات جدیدتر یا دقیق‌تر، این گزارش به‌روزرسانی خواهد شد تا اطمینان حاصل شود که داده‌ها با بیشترین دقت ممکن ارائه می‌شوند.

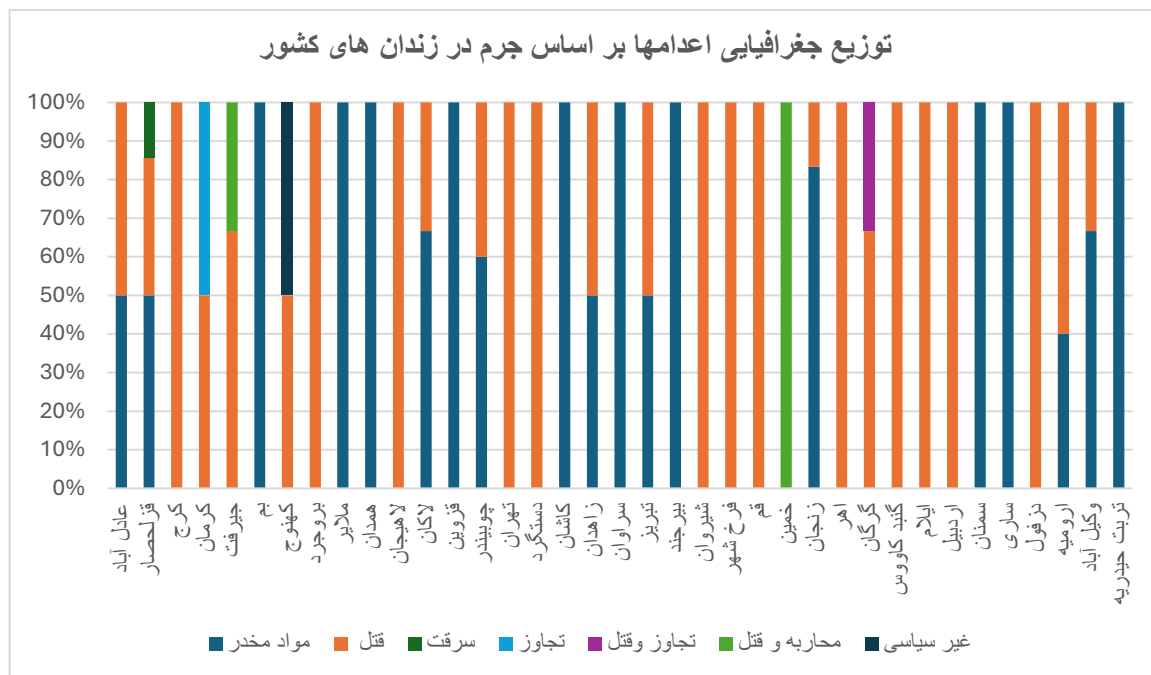
توزیع جغرافیایی اعدام‌ها:

در شهریورماه ۱۴۰۳، اعدام‌ها در ۲۵ استان کشور و در مجموع در ۳۷ زندان مختلف صورت گرفته است.

استان	تعداد اعدام‌ها در استان	زندانها
۱ آذربایجان شرقی	۶	تبریز
۲ آذربایجان غربی	۵	ارومیه
۳ اردبیل	۱	اردبیل
۴ اصفهان	۷	دستگرد اصفهان ، کاشان
۵ البرز	۲۰	قزلحصار ، ندامتگاه مرکزی کرج
۶ ایلام	۳	ایلام
۷ تهران	۲	تهران
۸ چهارمحال و بختیاری	۱	فرخ شهر
۹ خراسان جنوبی	۴	بیرجند
۱۰ خراسان رضوی	۵	وکیل آباد ، تربت حیدریه
۱۱ خراسان شمالی	۱	شیروان
۱۲ خوزستان	۱	دزفول
۱۳ زنجان	۷	زنجان ، اهر
۱۴ سمنان	۲	سمنان
۱۵ سیستان و بلوچستان	۳	زاهدان، سراوان
۱۶ فارس	۱۸	عادل آباد شیراز
۱۷ قزوین	۸	قزوین ، چوبیندر
۱۸ قم	۵	قم
۱۹ کرمان	۱۰	کرمان ، بم ، جیرفت ، کهنوج
۲۰ گلستان	۴	گرگان ، گنبد کاووس
۲۱ لرستان	۱	بروجرد
۲۲ گیلان	۵	لاکان رشت ، لاهیجان
۲۳ مازندران	۱	ساری
۲۴ مرکزی	۲	خمین
۲۵ همدان	۵	همدان ، ملایر
جمع	۱۲۷	

استان البرز با دستکم ۲۰ اعدام در زندان‌های قزلحصار و مرکزی کرج، بیشترین تعداد اعدام‌ها را در مهرماه ۱۴۰۳ به خود اختصاص داده است. پس از آن، استان فارس با ۱۸ اعدام در زندان عادل‌آباد شیراز و استان کرمان با ۱۰ اعدام در زندان‌های کرمان، جیرفت، بم و کهنوج در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در مجموع، ۳۷/۸ درصد از کل اعدام‌های این ماه در این سه استان صورت گرفته است.

بیشترین تعداد اعدام‌ها در زندان عادل‌آباد شیراز و زندان قزلحصار البرز، هرکدام با ۱۸ اعدام، گزارش شده است. پس از آن، زندان دستگرد اصفهان با ۷ اعدام و قم با ۵ اعدام در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

هویت اعدام شدگان

بررسی هویت اعدام‌شدگان نشان می‌دهد که ۵ نفر از آنان زن بوده‌اند که ۴ نفر از آنها به اتهام قصاص اعدام شده‌اند. همچنین، از میان این افراد، ۸ نفر اتباع خارجی بوده‌اند. از این تعداد ۳ نفر در جرایم مرتبط به مواد مخدر، ۱ نفر به جرم قتل نفس و ۴ نفر آنان به اتهام تجاوز به عنف اعدام شده‌اند.

با وجود آنکه سن برخی از اعدام‌شدگان اعلام نشده است، اما اطلاعات ثبت‌شده نشان می‌دهد که میانگین سنی آن‌ها بین ۲۱ تا ۵۲ سال بوده است. بیشترین تعداد اعدام‌شدگان در بازه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال قرار داشته‌اند.

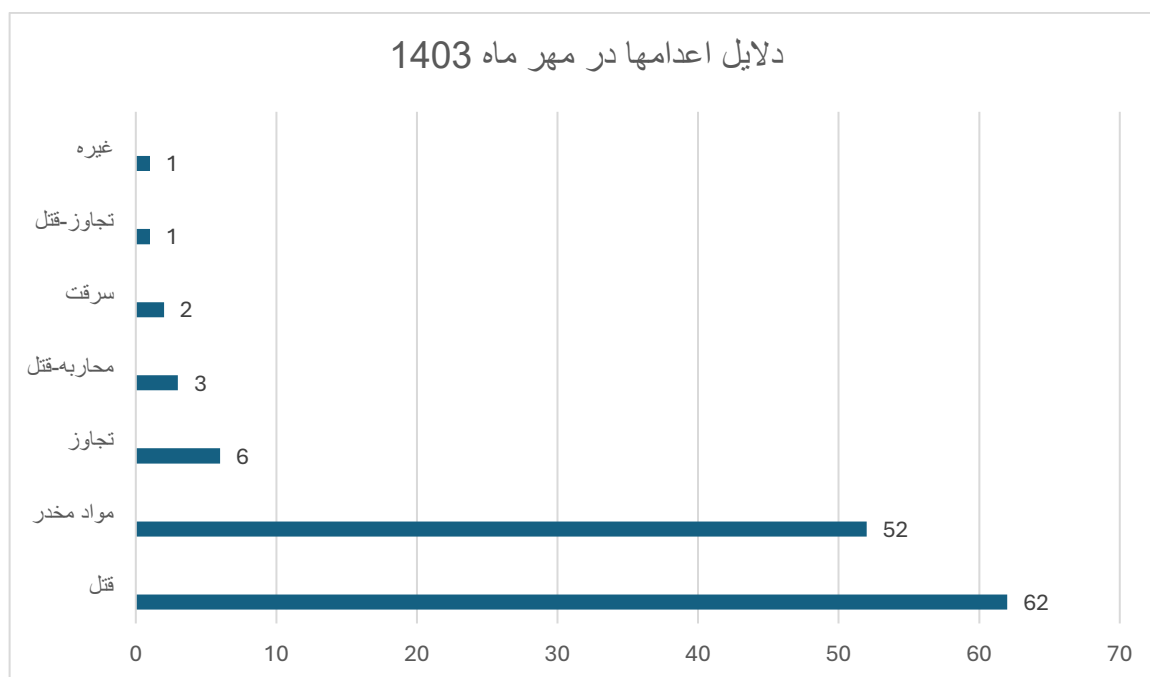
مهدی براهویی که در تاریخ ۱۸ مهر ماه در زندان زاهدان اعدام شد، کودک- مجرم بوده است و در زمان ارتکاب قتل فقط ۱۷ سال داشته است. اعدام کودک- مجرمان یکی از نقض‌های جدی حقوق بشر محسوب می‌شود که توجه بسیاری از نهادهای بین‌المللی، را به خود جلب کرده است.

وضعیت تاهل و خانواده قربانیان

اطلاعات کاملی در خصوص وضعیت تاهل قربانیان در دسترس نیست. با این حال، گزارش‌ها نشان می‌دهند که ۹ نفر از این قربانیان دارای فرزند بوده‌اند، و تعداد فرزندان آن‌ها بین ۱ تا ۶ فرزند متغیر بوده است.

دلایل اعدام ها

داده‌ها نشان می‌دهد که اعدام‌ها در مهرماه ۱۴۰۳ به دلیل جرائم مرتبط با مواد مخدر، قتل، تجاوز، سرقت، محاربه-قتل و تجاوز-قتل صورت گرفته است.

اعدام‌ها به دلیل جرائم مواد مخدر

بر اساس اطلاعات موجود، ۵۲ نفر به دلیل جرائم مرتبط با مواد مخدر در مهرماه اعدام شده‌اند. این آمار نشان می‌دهد که در مجموع، ۴۱٪ از کل اعدام‌های این ماه به جرائم مواد مخدر اختصاص داشته است. در مقایسه با شهریورماه، که این میزان ۵۳٪ بوده است، شاهد کاهش اعدام‌های مربوط به مواد مخدر در مهرماه بوده‌ایم.

اعدام‌ها به دلیل قتل نفس

در مهرماه، ۶۲ نفر به دلیل قتل نفس اعدام شده‌اند. علاوه بر آن، ۲ نفر به جرم محاربه - قتل و ۱ نفر به اتهام تجاوز و قتل به دار آویخته شده‌اند. به‌طور کلی، ۵۱٪ از اعدام‌های این ماه به جرایم مرتبط با قتل اختصاص داشته است. این درصد نسبت به شهریورماه، که ۵۰٪ از اعدام‌ها مربوط به جرم قتل بود، تغییر قابل توجهی نداشته است. با این حال، می‌توان گفت که تعداد اعدام‌ها در جرایم مربوط به قصاص در ماه‌های شهریور و مهر به‌طور محسوسی افزایش یافته است.

اعدام‌ها به دلیل تجاوز

در مهرماه، ۶ نفر به دلیل تجاوز و یک نفر به دلیل تجاوز -قتل اعدام شده‌اند. به‌طور کلی، ۵/۵٪ از اعدام‌های این ماه به جرائم مرتبط با تجاوز اختصاص داشته‌اند.

بر اساس گزارش هنگاو، مجتبی زعفرانی، جوان ۲۱ ساله، در تاریخ ۸ مهر به اتهام زنای به عنف و با دخالت بسیج خواهران اعدام شده است. این در حالی است که حکم او پیش‌تر در دیوان عالی کشور نقض شده بود.

اعدام به دلیل سرقت

اعدام به دلیل سرقت، از جمله شدیدترین و بحث‌برانگیزترین مجازات‌ها در قوانین کیفری به شمار می‌آید. در مهرماه، ۲ نفر به دلیل سرقت اعدام شده‌اند، که این امر نگرانی‌های بسیاری را در زمینه رعایت اصول حقوق بشر برانگیخته است. در بسیاری از کشورهای جهان، مجازات اعدام به دلیل جرائم غیرخسونت‌آمیز، از جمله سرقت، به‌طور کامل حذف شده یا به شدت محدود شده است. حتی در مواردی که خسونت به همراه داشته باشد، اکثر کشورها از مجازات اعدام اجتناب می‌کنند و به جای آن به دنبال اصلاح و بازپروری فرد مجرم هستند. اعدام به دلیل سرقت، در جامعه بین‌المللی به عنوان نقض حقوق اساسی بشر تلقی می‌شود.

این تفاوت در رویکرد نشان‌دهنده تضاد عمیق بین نظام‌های قضایی و فلسفه‌ی عدالت کیفری در جوامع مختلف است. در حالی که بسیاری از کشورها به سمت ایجاد نظام‌های اصلاح‌محور پیش می‌روند، ایران همچنان به استفاده از اعدام برای مجازات جرائم غیرخسونت‌آمیز، مانند سرقت، ادامه می‌دهند.

اعدام ها و خانواده ی قربانیان: نقض آشکار حقوق بشر

هرچند اطلاعات دقیقی درباره وضعیت تأهل و تعداد فرزندان تنها بخش کوچکی از قربانیان اعدام در این ماه منتشر شده است، اما با توجه به سن آن‌ها، می‌توان ادعا کرد که بسیاری از این افراد دارای خانواده و فرزند بوده‌اند. گزارش‌ها حاکی از آن است که در مهرماه ۱۴۰۳، بیش از ۱۶ فرزند به واسطه اعدام پدر یا مادر خود را از دست داده‌اند. این در حالی است که گزارشی از سن و جنسیت این فرزندان به‌طور دقیق در دسترس نیست.

یکی از دردناک‌ترین موارد، مربوط به فرزندان عباس کریمی است؛ فردی که در تاریخ ۲۶ مهرماه، پس از ده سال زندان، قصاص شد. فرزندان و خانواده او تمام تلاش خود را به کار گرفتند تا از اجرای قصاص جلوگیری کنند. گفتگوی آخر پدر با فرزندان پیش از رفتن به سلول انفرادی، یکی از تأثیرگذارترین و غم‌انگیزترین مکالمات ثبت شده در تاریخ قصاص یکی از سرپرستان خانواده است.

اعدام والدین تأثیرات عمیق و چندلایه‌ای بر کودکان می‌گذارد که نه تنها بر زندگی شخصی و عاطفی آن‌ها، بلکه بر آینده اجتماعی و روانی‌شان نیز اثرگذار است. این تأثیرات شامل تروما و استرس پس از سانحه، احساس گناه و شرم، خشم و نفرت، و تغییرات در نقش‌های خانوادگی است. بسیاری از کودکان که والدین خود را به واسطه اعدام از دست می‌دهند، با انگ اجتماعی روبرو می‌شوند و ممکن است در تحصیل و آینده خود دچار مشکلات جدی شوند.

ترس از دست دادن مجدد و بی‌اعتمادی به دیگران می‌تواند مانع از ایجاد روابط سالم و پایدار در بزرگسالی شود، و این کودکان اغلب با مشکلات روانی مانند افسردگی و اضطراب در بزرگسالی دست و پنجه نرم می‌کنند. به همین دلیل، اعدام والدین به عنوان یکی از موارد جدی نقض حقوق کودکان شناخته می‌شود و بسیاری از نهادهای بین‌المللی خواستار توقف این مجازات‌ها هستند.

نتیجه‌گیری

اعدام‌های مهرماه ۱۴۰۳ در ایران نشان‌دهنده شدت و استمرار استفاده از مجازات اعدام در کشور است، به‌ویژه در مواجهه با جرایم مرتبط با قتل، مواد مخدر، تجاوز، و سرقت. علی‌رغم اعتراضات بین‌المللی و تلاش‌های حقوق بشری برای توقف این مجازات‌ها، جمهوری اسلامی به اجرای این احکام ادامه می‌دهد. افزایش تعداد اعدام‌ها نسبت به ماه‌های گذشته، به‌ویژه اعدام در ملاء عام و اعدام افراد متهم به جرایمی چون سرقت، نگرانی‌های عمیقی را در مورد احترام به اصول حقوق بشر و حفظ کرامت انسانی برانگیخته است.

علاوه بر این، گزارش نشان می‌دهد که نهادهای قدرتمندی در ایران مانند بسیج نقش قابل توجهی در روند تصمیم‌گیری‌های قضایی دارند. دخالت این نهادها، به ویژه در مواردی که حکم قضایی نقض شده و مجدداً به اجرا گذاشته می‌شود، نشان‌دهنده محدودیت استقلال قضایی و تأثیرگذاری عوامل خارجی بر اجرای احکام است. این دخالت‌ها به‌طور جدی سوالات حقوقی و اخلاقی در مورد عدالت و بی‌طرفی سیستم قضایی ایجاد می‌کند.

این گزارش بر تأثیرات انسانی و اجتماعی اعدام‌ها نیز تمرکز دارد، از جمله تأثیرات عمیقی که بر کودکان و خانواده‌های قربانیان می‌گذارد. از دست دادن یکی از والدین به دلیل اعدام، تروما و آسیب‌های روانی شدیدی را به کودکان تحمیل می‌کند و زندگی آینده‌ی آن‌ها را به‌طور جدی تحت تأثیر قرار می‌دهد. علاوه بر این، انگ اجتماعی و مشکلات اقتصادی که پس از اعدام یک عضو خانواده به وجود می‌آید، نشان‌دهنده‌ی پیامدهای گسترده و مخرب این مجازات بر جامعه است.

در سطح جهانی، بسیاری از کشورها از مجازات اعدام، به‌ویژه برای جرایم غیرخشونت‌آمیز، فاصله گرفته‌اند و به جای آن، به دنبال اصلاح و بازپروری افراد هستند. این تفاوت رویکرد بین ایران و دیگر کشورهای جهان نشان‌دهنده‌ی نیاز به بازنگری در نظام قضایی و تغییر در سیاست‌های کیفری است. حذف مجازات اعدام و توجه به حقوق انسانی، گامی اساسی در جهت دستیابی به جامعه‌ای عادلانه‌تر و انسانی‌تر خواهد بود.

با این حال، باید اذعان داشت که یک نظام دیکتاتوری مانند جمهوری اسلامی، که بر پایه سرکوب و اعمال فشار بنا شده است، به سختی می‌تواند به مسیری انسانی و حقوق‌محور حرکت کند. هرگونه تغییری که منجر به حفظ کرامت انسانی و رعایت حقوق بشر شود، عملاً ماهیت این نظام را به چالش می‌کشد. از این رو، انتظار رعایت کامل حقوق بشر از سوی چنین حکومتی، همواره با شک و تردید همراه است.